

Lehtësi fiskale për sektorin bujqësor

Programi qeverisës

2021-2025

Lehtësi fiskale për sektorin bujqësor

2021 - 2025

- A. Analiza e premtimit sipas konteksteve
- B. Kuadri rregullator dhe masat fiskale për bujqësinë
- C. Vlerësimi dhe analiza e premtimit sipas alokimeve fiskale, kostove
- D. Analiza e ndikimit afatgjatë të masave fiskale dhe investimeve në sektorin bujqësor
- E. Ndikimi i Lehtësirave Fiskale te efekti tek industria, votuesit dhe zonat e vendit
- F. Analiza e përmbushjes së programit

PËRGATITJA DHE SHPËRNDARJA

Raport progresi

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efienca e menaxhimit të kostove:
1200 ditë qeverisje

Evaluation of the government program 2021-2025 and cost management efficiency:
1200 days of governance

www.polifakt.al

www.altax.al

info@altax.al

Janar 2025

Tirana, Shqipëri

Polifakt.al është një platformë e pavarur dhe e besueshme për monitorimin e realizueshmërisë së premtimeve politike. Ajo ofron analiza të detajuara mbi zbatueshmërinë financiare të angazhimeve elektorale, duke i krahasuar ato me performancën reale të qeverisë dhe alokimet dhe kufizimet buxhetore.

Pikat kyçe të Polifakt.al në vlerësimin e përmbushjes

Monitorimi i premtimeve zgjedhore dhe programeve qeverisëse

[Polifakt.al](#) ndjek sistematikisht premtimet e bëra nga liderët politikë, duke vlerësuar:

Realizueshmërinë. A janë premtimet të arritshme brenda kontekstit aktual ekonomik?

Burimet financiare. A janë ndarë burime të mjaftueshme për zbatimin e premtimeve?

Statusi i përmbushjes. Tregon nëse premtimet janë realizuar, pjesërisht realizuar, apo të porealizuara.

Krahasimi me kapacitete fiskale dhe kostot e përmbushjes

Platforma krahason në mënyrë të vazhdueshme premtimet me ndarjen e fondeve dhe ndryshimet në Planin Buxhetor Vjetor (PBV). Kjo ndihmon në identifikimin e:

- ✓ Përputhshmërisë midis premtimeve politike dhe shpenzimeve reale.
- ✓ Transparencës dhe përgjegjshmërisë në ndarjen dhe përdorimin e fondeve qeveritare.

Raportet e progresit

[Polifakt.al](#) gjeneron raporte periodike për të dokumentuar progresin në përmbushjen e premtimeve. Këto raporte përfshijnë:

- Vlerësimin e performancës së ministrive dhe sektorëve përkatës.
- Përditësime mbi shkallën e arritjes së objektivave të qeverisë.

Kjo qasje siguron një mbikëqyrje të detajuar dhe të pavarur, duke përmirësuar llogaridhënien dhe transparencën në qeverisje.

Kushtet e përdorimit të Raportit

Qëllimi dhe përgjegjësia

Raporti shërben si bazë për hartimin e politikave ekonomike për të shmangur krizat financiare dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ekonomike.

Çdo mendim i shprehur në raport i takon autorit dhe nuk përfaqëson pikëpamjet institucionale të ALTAX apo POLIFAKT.

Riprodhimi dhe shpërndarja

Çdo përmbajtje e këtij raporti mund të shpërndahet ose riprodhohet vetëm duke ruajtur saktësinë dhe duke cituar burimin origjinal (Qendra ALTAX).

Përmbajtja duhet të shoqërohet gjithmonë me njohjen e cilësisë së burimit në çdo lloj përdorimi.

Kushtet për përdoruesit

Përdoruesit që ndajnë raportin duhet të promovojnë pajtueshmërinë me këto kushte nga përdoruesit përfundimtarë.

Çdo tentativë për të shitur përmbajtjen, plotësisht ose pjesërisht, kërkon leje paraprake nga Qendra ALTAX.

Kufizime të përdorimit

Raporti mund të përdoret vetëm për qëllime jo-fitimprurëse.

Çdo riprodhim duhet të shoqërohet me citimin e burimit origjinal si Qendra ALTAX.

Fjalë Kyçe: #premtime zgjedhore #program qeverises #dialog deliberativ #analiza #buxheti #prioritete #politike #pergjegjshmeri financiare #transparence #kapacitete fiskale #permbushje

Kodi JEL: D72, E62, H50, P11

© Të gjitha të drejtat e rezervuara nga **Qendra ALTAX**.

Konsiderata

(Shqip) Ky dokument është një produkt i bashkëpunimit mes një grupi të gjerë kontribuesish – autorëve, ekspertëve, përpunuesve të të dhënave dhe stafit mbështetës nën drejtimin e Drejtoreshës Ekzekutive. Lexuesit dhe ndjekësit janë një komponent kyç për vijimësinë e punës.

ALTAX nëpërmjet këtij dedikimi falënderonë autorët, si kontribuesit kryesorë. Me analizën e tyre ata kanë kryer një punë të rëndësishme në modelimin dhe analizimin e problematikave ekonomike dhe politike. Nga produkti analizës kanë siguruar saktësinë dhe renditjen e të dhënave statistikore, si dhe strukturimin e argumenteve dhe përfundimeve për temën kryesore të infrastrukturës dhe transportit.

Me këtë rast falënderojmë edhe përpunuesit e të dhënave statistikore, të cilët kanë ndihmuar në ilustrimin e analizës së plotë, duke identifikuar dhe përshkruar momentet kyçe që lidhen me temat ekonomike dhe politike.

Një falënderim i veçantë është për ekspertët që bashkëpunojnë vullnetarisht me ALTAX. Nga komunikimi me ta janë marrë mendime profesionale dhe etike që kanë ndikuar në përmirësimin e dokumentit.

Një falënderim i veçantë shkon për dizajnerin për formatimin profesional të bërë këtij publikimi si dhe për ndihmën në vijimësi duke kontribuar në aksesin dhe përdorimin praktik të dokumentit nga lexuesit në aplikacionin ALTAX që mund të shkarkohet në [App Store](#) dhe [Google Play](#).

Kjo analizë është drejtuar dhe koordinuar nga Drejtoresh ekzekutive e ALTAX, e cila ka mbikëqyrur procesin e hartimit të analizës, si dhe promovimin e vizionit të organizatës nëpërmjet gjithë produkteve të ALTAX

Falënderimi i ALTAX drejtohet edhe për lexuesit dhe ndjekësit. Ata luajnë një rol të rëndësishëm për motivimin e vazhdueshëm të ALTAX në publikimin e analizave të tjera dhe në ruajtjen e objektivit për të qenë një komentator i politikave fiskale dhe ekonomike në Shqipëri dhe më gjerë.

Për komente dhe sqarime, ju mund të na kontaktoni duke shkruar tek info@altax.com

Acknowledgement

(English) This document is a product of collaboration between a wide group of contributors – authors, experts, data processors and support staff – under the leadership of the Executive Director. Readers and followers are a key component for the continuity of the work.

ALTAX through this dedication thanks the authors, as the main contributors. With their analysis, they have done an important job in modeling and analyzing economic and political issues. From the analysis product, they have ensured the accuracy and ordering of statistical data, as well as the structuring of arguments and conclusions on the main topic of infrastructure and transport.

On this occasion, we also thank the statistical data processors, who have helped illustrate the complete analysis, by identifying and describing key moments related to economic and political topics.

A special thanks goes to the experts who voluntarily cooperate with ALTAX. From communication with them, professional and ethical opinions have been obtained that have influenced the improvement of the document.

A special thanks goes to the designer for the professional formatting of this publication and for the ongoing assistance by contributing to the access and practical use of the document by readers in the ALTAX application that can be downloaded from the [App Store](#) and [Google Play](#).

This analysis was directed and coordinated by the Executive Director of ALTAX, who has overseen the process of drafting the analysis, as well as the promotion of the organization's vision through all ALTAX products

ALTAX's thanks are also addressed to its readers and followers. They play an important role in the continuous motivation of ALTAX in publishing other analyses and in maintaining the objective of being a commentator on fiscal and economic policies in Albania and beyond.

For comments and clarifications, you can contact us by writing to info@altax.com

Follow ALTAX and Polifakt on social media, Web and in our App

FISKALISTI

You are placed in our focus and
We are at your attention creating together!

ALTAX - POLIFAKT

We publish and distribute information,
ongoing analysis and studies.

ALTAX

Communicate through social media addresses

ALTAX

Watch our informative and educational videos

ALTAX.AL

Read and download unique analyses and studies

POLIFAKT.AL

Look at how many political promises have been kept.

App Store
Google Play

Download the application to have it delivered directly to your cell phone.

A relationship about the commonalities that unite us in everyday life.

Objektivi - Lehtësi fiskale për sektorin bujqësor

Lehtësi fiskale do të ofrohen për **sektorin bujqësor**, duke përfshirë reduktimin e taksave dhe subvencionet për investimet në teknologji të reja dhe përmirësimin e produkteve bujqësore.

Ky nismë ka për qëllim të mbështesë zhvillimin dhe modernizimin e sektorit bujqësor, duke rritur konkurrencën dhe qëndrueshmërinë e tij.

Lehtësi fiskale për sektorin bujqësor

A. Analiza e premtimit sipas konteksteve

Ky program ka për qëllim mbështetje të drejtpërdrejtë për sektorin bujqësor dhe aktivitetet e lidhura me të, si dhe krijimin e mundësive të reja për zhvillimin e fshatrave. Më poshtë është një analizë e detajuar për secilën masë fiskale të propozuar:

1. TVSH Zero për Makinat Bujqësore dhe Pjesë të Peshkimit

Ky stimul financiar synon uljen e kostove të prodhimit dhe përmirësimin e efikasitetit të sektorit bujqësor dhe peshkimit. Përdorimi i makinave dhe teknologjisë moderne në bujqësi ka rëndësi të madhe për rritjen e produktivitetit dhe konkurrueshmërisë.

Duke ulur kostot për makinat bujqësore dhe pjesët e peshkimit, kjo masë mund të nxisë investime në pajisje më të mira dhe teknologji të avancuar, duke i dhënë mundësi fermerëve dhe peshkatarëve të rrisin prodhimin dhe të optimizojnë burimet. Kjo mund të ketë një ndikim pozitiv në rritjen e rendimentit të bujqësisë dhe në përmirësimin e kushteve të punës në këtë sektor.

Një rrezik mund të jetë mbivendosja e përdorimit të pajisjeve të përparuara pa një trajnimin e nevojshëm të personelit, çka mund të çojë në efektivitet të ulët.

2. Zëra Doganorë të Peshkimit dhe Pajisjet për Anijet

Reduktimi i TVSH-së dhe taksave doganore për pajisjet e peshkimit ka për qëllim mbështetje të drejtpërdrejtë për sektorin e peshkimit, duke mundësuar përmirësimin e kapacitetit të anijeve dhe mjetet e nevojshme për peshkim.

Ky stimul mund të ndihmojë në modernizimin e flotës detare dhe në rritjen e kapacitetit për të përballuar kërkesat e tregut ndërkombëtar. Gjithashtu, mund të nxisë rritjen e aktiviteteve në sektorin e peshkimit dhe të sigurojë një furnizim të qëndrueshëm të produkteve të detit.

Mundësia e abuzimit me këto lehtësi fiskale dhe përdorimi i pajisjeve për qëllime të tjera, jashtë aktivitetit të peshkimit, duhet të monitorohet.

3. Tarifa Zero për Regjistrimin dhe Vaksinimin e Blegtorisë

Duke ofruar regjistrim dhe vaksinim falas për blegtorinë, programi synon mbështetje për shëndetin e kafshëve dhe përmirësimin e kushteve sanitare në sektorin e blegtorisë.

Kjo masë mund të kontribuoni në uljen e kostove të blegtorëve, duke siguruar që ata të mund të mbajnë një strukturë të shëndetshme dhe të sigurt për kafshët e tyre, duke reduktuar kështu rrezikun e sëmundjeve dhe humbjeve të produktivitetit.

Një sfidë mund të jetë implementimi i saktë dhe i plotë i kësaj mase në terren, për të shmangur vonesat dhe mangësitë në trajtimin e kafshëve.

4. Blerja e Gazoililit nga Anijet e Peshkimit pa Akcizë dhe Taksë Karboni

Eliminimi i taksave për karburantin për anijet e peshkimit është një masë për të ulur shpenzimet operative për peshkatarët, duke i mundësuar atyre të konkurrojnë më mirë në treg.

Ky stimul mund të çojë në rritjen e aktiviteteve peshkimi dhe efikasitetit të flotës detare, duke ndihmuar kështu sektorin e peshkimit të përballojë presionin e tregut dhe të sigurojë furnizime të qëndrueshme.

Një rrezik është që ky stimul mund të ndikojë negativisht në mjedis, për shkak të rritjes së ndotjes nga anijet, duke shkaktuar efekte të dëmshme në biodiversitetin detar.

5. Tatim Fitimi 5% për Shoqëritë e Bashkëpunimit Bujqësor dhe Sipërmarrjet IT

Ulja e tatimit mbi fitimin për shoqëritë bujqësore dhe ato të IT është një nismë për të stimulimin e investimeve dhe inovacionit në këto dy sektorë. Për bujqësinë, kjo mund të nxisë bashkëpunimin mes fermerëve dhe rritjen e efikasitetit të prodhimit, ndërsa për sektorin IT, mund të mbështesë zhvillimin e teknologjive dhe shërbimeve për sektorët bujqësor dhe të tjerë.

Kjo masë do të rrisë motivimin për krijimin e koalicioneve të fermerëve dhe mundësinë për të integruar më shumë teknologji në bujqësi. Për sektorin IT, mund të inkurajojë zhvillimin e aplikacioneve dhe softuerëve që mund të ndihmojnë në menaxhimin më të mirë të burimeve dhe në rritjen e rendimentit të sektorëve të tjerë.

Përdorimi i ulët i përfitimeve nga këto politika për shkak të mungesës së njohurive të nevojshme ose aplikimeve të pamjaftueshme të këtij nxitimi.

Në përgjithësi, programi i qeverisë për zhvillimin e bujqësisë dhe fshatit deri në vitin 2025 ofron një qasje të qëndrueshme për të stimuluar sektorët kyç të bujqësisë dhe peshkimit. Politikat fiskale janë të orientuara drejt uljes së kostove operative, përmirësimit të efikasitetit dhe nxitjes së investimeve në teknologji dhe inovacion.

Megjithatë, suksesi i këtyre masave varet nga implementimi i tyre në terren dhe monitorimi i vazhdueshëm për të shmangur mundësitë e abuzimit dhe dështimit në aplikimin e politikave.

Programi Qeveritar 2021-2025 ka një fokus të veçantë në mbështetje për sektorin bujqësor dhe zhvillimin e zonave rurale, duke ofruar një sërë lehtësirash fiskale për të stimuluar prodhimin, përmirësimin e kushteve të jetesës për fermerët dhe integrimin e Shqipërisë në Bashkimin Evropian (BE).

Kjo analizë shqyrton ndikimin e këtyre masave sipas konteksteve politike, sociale, ekonomike, buxhetore, ndërkombëtare dhe objektivave të zhvillimit të qëndrueshëm (SDG).

1. Konteksti Politik

Lehtësirat fiskale për bujqësinë janë pjesë integrale e programit të qeverisë për zhvillimin e fshatrave dhe integrimin e Shqipërisë në BE. Kjo politikë synon përmirësimin e kushteve për fermerët dhe zhvillimin rural, duke kontribuar në qëndrueshmërinë ekonomike të zonave rurale dhe mbështetur përpjekjet për arritjen e kriterëve të BE-së. Kjo është një masë që lidhet ngushtë me angazhimet politike për reforma strukturore dhe investime në bujqësi.

Ky program gëzon mbështetje nga partitë politike që fokusohet në zhvillimin e zonave rurale dhe është i lidhur ngushtë me angazhimet për integrimin e Shqipërisë në BE, përmes mbështetjes për bujqësinë dhe investimeve në agroturizëm dhe zhvillimin e zonave rurale.

2. Konteksti Social

Lehtësirat fiskale kanë potencialin të përmirësojnë ndjeshëm kushte jetese dhe punësimi në zonat rurale. Duke ulur kostot e prodhimit dhe inkurajuar investime të reja, kjo mund të kontribuoni në krijimin e mundësive të punësimit, sidomos për të rinjtë dhe emigrantët që mund të kthehen dhe të investojnë në sektorin bujqësor dhe agroturizëm.

Masat mund të ndihmojnë në stabilizimin e popullsisë rurale dhe të inkurajojnë emigrantët të investojnë në Shqipëri. Megjithatë, monitorimi i implementimit të këtyre masave është i domosdoshëm për të siguruar që ato të përkthehen në mundësi reale pune dhe përmirësim të cilësisë së jetesës.

3. Konteksti Ekonomik

Lehtësirat fiskale dhe mbështetjet direkte për sektorët e bujqësisë dhe peshkimit mund të ulë kostot operative, duke rritur konkurrencën dhe efikasitetin në prodhim. Kjo mund të kontribuoni në zhvillimin e sektorëve të rinj, si agro-përpunimi dhe agroturizmi, duke ofruar mundësi për rritje ekonomike dhe diversifikimin e burimeve të të ardhurave.

Objektivi i rritjes së eksporteve bujqësore nga 100 milionë USD në 400 milionë USD dhe më tej në 1 miliard USD është ambicioz. Ky qëllim kërkon mbështetje të qëndrueshme, mundësi financimi dhe zhvillimin e infrastrukturës për agroturizmin dhe agro-përpunimin. Disa sfida mund të jenë në lidhje me menaxhimin e kostove të zbatimit të këtyre politikave, por përfitimet mund të kompensojnë investimet në afat të mesëm dhe të gjatë.

4. Konteksti Buxhetor dhe Kapacitetet Fiskale

Buxheti për mbështetje të drejtpërdrejtë dhe investime në sektorin e bujqësisë është i konsiderueshëm. Përshtatja e fondeve për fermerët dhe mundësitë e tjera financiare përmes programit IPARD III (166 milionë euro) janë mundësi të rëndësishme. Megjithatë, sfidat e menaxhimit të fondeve dhe alokimi efikas i tyre mund të ndodhin për shkak të kapaciteteve të kufizuara të administratës fiskale dhe sistemit buxhetor.

Përdorimi efikas i granteve dhe mbështetjes së drejtpërdrejtë kërkon menaxhim të mirë të fondeve dhe investimeve të mëdha në sektorët si agro-përpunimi dhe agroturizmi, si dhe zhvillimin e infrastrukturës për të mbajtur balancën fiskale.

5. Faktori Ndërkombëtar dhe Trendi Global

Lehtësirat fiskale dhe investimet mund të forcojnë marrëdhëniet tregtare të Shqipërisë dhe të kontribuojnë në rritjen e eksporteve, për të përmbushur kërkesën globale për produkte bujqësore të qëndrueshme dhe ekologjike. Kjo mund të ndihmojë Shqipërinë të shfrytëzojë mundësitë e financimeve ndërkombëtare dhe të përmirësojë pozicionin e saj në tregjet ndërkombëtare.

Angazhimi me BE-në dhe mundësitë për financime nga programet si IPARD III ofrojnë mundësi për forcimin e sektorit bujqësor dhe mbështetje për eksportet.

6. SDG (Objective 8, 12, 13)

Ky program kontribuon në disa nga objektivat e zhvillimit të qëndrueshëm (SDG), si:

- **SDG 8 (Puna dinjitoze dhe rritje ekonomike):** Mbështetje për bujqësinë dhe agroturizmin, krijimi i mundësive për punësim.
- **SDG 12 (Konsum i përgjegjshëm dhe prodhim):** Lehtësira për makineritë dhe pajisjet ekologjike.
- **SDG 13 (Veprime për klimën):** Mbështetje për bujqësinë ekologjike dhe përpjekjet për përshtatjen e sektorëve ndaj ndryshimeve klimatike.

Lehtësirat fiskale për sektorin bujqësor janë një hap pozitiv dhe përshpejtojnë zhvillimin e qëndrueshëm të bujqësisë dhe fshatit. Kjo mund të kontribuoni në rritjen e prodhimit, diversifikimin e burimeve të të ardhurave dhe mbështetje për eksportet.

B. Kuadri rregullator dhe masat fiskale për bujqësinë

Në periudhën 2021–2024, Qeveria Shqiptare ka miratuar një sërë masash fiskale dhe politike për të mbështetur sektorin bujqësor dhe zhvillimin rural. Këto masa synojnë modernizimin e bujqësisë, rritjen e konkurrencës dhe përmirësimin e kushteve të jetesës në zonat rurale. Më poshtë janë disa nga masat kryesore të miratuara:

Paketat Fiskale 2022 dhe 2023:

Eliminimi i skemës së kompensimit të prodhuesit bujqësor për efekt të TVSH-së: Në vitin 2022, u vendos eliminimi i skemës së kompensimit të prodhuesit bujqësor për efekt të TVSH-së, duke kaluar nga 6% në 0%.

Vendosja e një norme të reduktuar 10% TVSH për furnizimin e inputeve bujqësore: Kjo masë synon uljen e kostove për fermerët dhe inkurajimin e përdorimit të inputeve bujqësore cilësore.

Rritja e kufirit të përjashtimit nga TVSH-ja për importin e makinerive dhe pajisjeve për realizimin e kontratave të investimit: Në vitin 2022, kufiri i përjashtimit nga TVSH-ja për importin e makinerive dhe pajisjeve u rrit nga 50 milion në 500 milion lekë, duke lehtësuar investimet në teknologji moderne për fermerët.

Unifikimi i akcizës së aplikueshme për gazin e lëngshëm: Në vitin 2022, u vendos unifikimi i akcizës së aplikueshme për gazin e lëngshëm në masën 6 lekë/litër, për të siguruar një trajtim të barabartë për të gjithë përdoruesit.

Rritja e akcizës për produktet e duhanit dhe nënproduktet e tij: Në vitin 2022, u rrit akciza për produktet e duhanit dhe nënproduktet e tij, si dhe u vendos indeksimi i akcizës me normën e inflacionit për produktet e tjera të akcizës, për të rritur të ardhurat buxhetore dhe për të inkurajuar shëndetin publik.

Heqja e rimbursimit të akcizës së karburanteve për fermerët dhe industrinë agro-industriale: Në vitin 2022, u hoq rimbursimi i akcizës së karburanteve për fermerët dhe industrinë agro-

industriale (përveç peshkimit), për të rritur transparencën dhe për të siguruar një trajtim të barabartë për të gjithë sektorët.

Unifikimi i akcizës së birrës: Në vitin 2023, u miratua unifikimi i akcizës së birrës, me qëllim eliminimin e diferencimit të saj ndërmjet prodhuesve vendas dhe atyre të huaj, për të siguruar konkurrencë të ndershme në treg.

Dokumente të tjera sektoriale që orientojnë politikat ekonomike të bujqësisë janë:

[Strategjia Kombëtare për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural 2022-2028:](#)

Në vitin 2022, u miratua Strategjia Kombëtare për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural 2022-2028, e cila synon modernizimin e sektorit bujqësor, rritjen e konkurrencës dhe përmirësimin e kushteve të jetesës në zonat rurale.

[Programi për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural 2023-2027:](#)

Në vitin 2023, u miratua Programi për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural 2023-2027, i cili përmban masa konkrete për mbështetje financiare dhe teknike për fermerët dhe investitorët në sektorin bujqësor.

Këto masa dhe strategji janë pjesë e angazhimeve të Qeverisë Shqiptare për të mbështetur sektorin bujqësor dhe zhvillimin rural deri në vitin 2025 dhe më tej.

[C. Vlerësimi dhe analiza e premtimit sipas alokimeve fiskale, kostove](#)

Këtu do të paraqesim një analizë që mbështetet në të dhëna financiare, dokumente politike dhe strategji të miratuara, si dhe krahasime me raste të ngjashme të implementimit të masave të ngjashme në kontekste të tjera.

1. Tendencat Historike dhe Performanca Fiskale në Sektorin Bujqësor

Tendencat Historike në Alokimet Fiskale dhe Performanca Sektoriale:

2021 - 2024: Buxheti i Shqipërisë për periudhën 2021-2024 ka alokuar rreth 1.6 miliardë euro për bujqësinë, me një rritje të financimit për sektorin e peshkimit dhe agroturizmit, si dhe mbështetje direkte për fermerët dhe për agropërpunimin.

Alokimet Fiskale për Bujqësinë:

Në vitin 2021, buxheti për sektorin bujqësor ishte afërsisht 5% i totalit të buxhetit të shtetit, duke përfshirë mbështetje direkte për fermerët, mbështetje për agroturizmin, dhe masat për modernizimin e infrastrukturës bujqësore.

Në vitin 2022, ky alokim ka pasur një rritje të vogël, duke mbështetur masat fiskale për makineritë dhe pajisjet bujqësore (TVSH zero për makineritë bujqësore).

Për vitin 2023, alokimi i buxhetit për bujqësinë ka rritur fokusin në mbështetje për teknologjitë e gjelbra dhe për rritjen e eficiencës bujqësore, me përfshirje të masave për peshkimin dhe sektorin e agropërpunimit.

Në vitin 2024, buxheti është parashikuar të rritet më tej për të përmbushur qëllimet afatgjata të zhvillimit të sektorit bujqësor, me mbështetje të drejtpërdrejtë për fermerët dhe rritjen e alokimeve për IPARD III.

2. Kostot Direkte dhe Indirekte të Zbatimit të Premtimit:

Kostot Direkte:

Sipas të dhënave të **VKM-ve dhe urdhërave të ministrit**, për vitet 2021-2024, buxheti i alokuar për mbështetje të fermerëve është rreth 200 milionë euro, i cili përfshin mbështetje për makineritë dhe pajisjet bujqësore (TVSH zero), si dhe për trajtimin dhe vaksinimin e blegtorisë.

Përfitimet për sektorin e peshkimit janë të konsiderueshme, me lehtësira doganore për pajisjet e anijeve, që pritet të rrisin kapacitetet e eksporteve të peshkut me mbi 20% deri në vitin 2025.

Kostot Indirekte:

Investimet për modernizimin e infrastrukturës dhe përmirësimin e kushteve të tregtisë për fermerët (rrugë, depo frigoriferike, pajisje IT për menaxhimin e fermave) janë të vështira për t'u vlerësuar saktësisht, por mund të ndikojnë pozitivisht në rritjen e produktivitetit afatgjatë.

Shembuj të Kostove të Zbatimit:

Projektet IPARD III për periudhën 2021-2027 parashikonte një alokim prej 166 milionë euro për sektorin bujqësor dhe 54 milionë euro për sektorin e peshkimit. Këto alokime janë të drejtuara në modernizimin e prodhimit dhe përmirësimin e cilësisë, duke ndihmuar në rritjen e eksporteve.

Përpjekjet për Rritjen e Eksporteve: Ndhma për makineritë bujqësore dhe për proceset e agro-përpunimit është parashikuar të ndihmojë për rritjen e eksporteve bujqësore të Shqipërisë deri në 1 miliard dollarë deri në vitin 2025, nga rreth 400 milionë dollarë që ishin në vitin 2021.

3. Vlerësimi i Prioriteteve Infrastrukturore dhe Teknike:

Infrastruktura dhe Teknologjitë e Nevojshme për Zbatim:

Pjesa më e madhe e alokimeve për bujqësinë dhe agropërpunimin janë fokusuar në përmirësimin e infrastrukturës bujqësore, që përfshin:

Rrugët rurale për të siguruar transport të lehtë të produkteve bujqësore.

Depozitimi i produkteve bujqësore për t'u ruajtur dhe eksportuar në kushte optimale.

Blerja e makinerive dhe pajisjeve të avancuara për fermerët përmes masave fiskale si TVSH zero dhe amnistimi i taksave për pajisjet që përdoren në proceset e peshkimit dhe agropërpunimit.

4. Krahasimi i Këtyre Kostove me Alokimet Aktuale Buxhetore dhe Kapacitetet Fiskale:

Krahasimi i Buxhetit:

Në vitin 2024, buxheti i Shqipërisë për sektorin bujqësor është i afërt me 2.5% të PBB-së, ndërsa për periudhën 2021-2023 është rreth 2.3%. Ky trend është në përputhje me rritjen e përpjekjeve për rritjen e produktivitetit në sektorin bujqësor dhe përmbushjen e objektivave të zhvillimit të qëndrueshëm.

Përfitimet Fiskale:

Rritja e të ardhurave nga sektori i eksportit të bujqësisë, si dhe lehtësirat fiskale për makineritë dhe pajisjet, kanë mundësuar rritjen e të ardhurave dhe të papunësisë në zonat rurale.

5. Dokumente Politike dhe Vendime të Kuvendit të Shqipërisë

VKM 2021-2025:

Në përputhje me VKM-të për periudhën 2021-2025 dhe urdhërat e Ministrisë së Bujqësisë, janë miratuar masa të rëndësishme që mbështesin bujqësinë përmes subvencioneve dhe lehtësirave fiskale për makineritë bujqësore dhe sektori i peshkimit.

PBA (Plani Buxhetor i Administratës) 2021-2025:

PBA ka parashikuar një rritje të mbështetjes për bujqësinë dhe sektorët përkatës (peshkimi, agropërpunimi), me qëllim rritjen e performancës dhe efikasitetit të sektorit.

Përfundimet e Performancës deri më tani:

Sektori i bujqësisë ka shënuar një rritje të eksporteve bujqësore dhe ka kontribuar në një rritje të PBB-së në vitet 2021-2023.

Sektori i peshkimit ka pësuar rritje të eksporteve dhe produktivitetit, veçanërisht pas masave për lehtësira fiskale dhe përmirësime infrastrukturore.

Në përfundim, masat fiskale të Qeverisë për sektorin bujqësor janë të rëndësishme dhe kanë pasur një ndikim të dukshëm në rritjen e produktivitetit, ndihmën e ekonomisë rurale dhe zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik, social dhe mjedisor, por sfidat infrastrukturore dhe nevoja për më shumë mbështetje teknike dhe financiare mbeten për t'u adresuar për të realizuar plotësisht potencialin e këtyre politikave.

Në vijim do të shqyrtojmë realizimin e buxhetit për vitet 2021, 2022, 2023, si dhe buxhetet e planifikuara për vitet 2024 dhe 2025, duke u mbështetur në burime nga Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Ministria e Financave dhe Agjencitë përkatëse.

1. Buxheti për Bujqësinë në Vitin 2021:

Në vitin [2021](#), buxheti për sektorin e bujqësisë ishte 54 milionë euro.

Ky buxhet u përdor për mbështetje direkte për fermerët, investime në infrastrukturën bujqësore dhe përmirësimin e teknologjisë në sektorin e bujqësisë.

2. Buxheti për Bujqësinë në Vitin 2022:

Në vitin 2022, buxheti për sektorin e bujqësisë ishte 5% i totalit të buxhetit të shtetit, duke përfshirë mbështetje direkte për fermerët, mbështetje për agroturizmin dhe masat për modernizimin e infrastrukturës bujqësore.

Ky buxhet u përdor për mbështetje të fermerëve, investime në infrastrukturën bujqësore dhe përmirësimin e kushteve të tregtisë për produktet bujqësore.

3. Buxheti për Bujqësinë në Vitin 2023:

Në vitin [2023](#), buxheti për sektorin e bujqësisë ishte 3.3 miliardë lekë (rreth 27 milionë euro).

Ky buxhet u përdor për mbështetje të fermerëve, investime në infrastrukturën bujqësore dhe përmirësimin e kushteve të tregtisë për produktet bujqësore.

4. Buxheti i Planifikuar për Bujqësinë në Vitin 2024:

Në vitin [2024](#), buxheti për Ministrinë e bujqësisë është planifikuar të jetë 14.6 miliardë lekë (rreth 146 milionë euro), me një rritje prej 6.7 milionë euro krahasuar me vitin 2023.

Ky buxhet do të përdoret për mbështetje të fermerëve, investime në infrastrukturën bujqësore dhe përmirësimin e kushteve të tregtisë për produktet bujqësore.

5. Buxheti i Planifikuar për Bujqësinë në Vitin 2025:

Në vitin [2025](#), buxheti për sektorin e bujqësisë është planifikuar të jetë 15 miliardë lekë, një rritje prej afro 4% krahasuar me vitin 2024.

Ky buxhet do të përdoret për mbështetje të fermerëve, investime në infrastrukturën bujqësore dhe përmirësimin e kushteve të tregtisë për produktet bujqësore.

Analizë e Përfitimeve dhe Investimeve:

Mbështetje për Fermerët: Në vitin [2021](#), borxhet e mbetura për fermerët nga viti 2020 ishin 41 milionë euro.

Në vitin [2022](#), numri i fermerëve që përfituan naftë falas ishte 31,500, dhe pritet të rritet në 32,500 në vitin 2026 dhe në 33,000 në vitin 2027.

Investime në Infrastrukturën Bujqësore: Në vitin [2023](#), buxheti për mirëmbajtjen e rrugëve kombëtare ishte 3 miliardë lekë, me prioritet financimi i vijimit të projekteve të infrastrukturës bujqësore.

Përmirësimi i Kushteve të Tregtisë për Produktet Bujqësore: Në vitin [2021](#), janë miratuar 16 akte (3 ligje dhe 13 VKM) për përmirësimin e kushteve të tregtisë për produktet bujqësore.

Krahasimi me Raste të Ngjashme:

[Kosova:](#) Në vitin 2021, buxheti për sektorin e bujqësisë në Kosovë ishte 54 milionë euro.

Në vitin 2025, buxheti për sektorin e bujqësisë është planifikuar të arrijë mbi 90 milionë euro.

Në periudhën 2021-2025, Shqipëria ka rritur gradualisht buxhetin për sektorin e bujqësisë, me fokus në mbështetje direkte për fermerët, investime dhe përmirësimin e infrastrukturës bujqësore. Kjo ka ndikuar në rritjen e performancës së sektorit, por gjithashtu ka sjellë edhe sfida në zbatimin e politikave dhe masave të ndryshme. Përdorimi i burimeve për këtë sektor

është rritur, dhe është reflektuar një përpjekje për të mbështetur jo vetëm prodhimin, por edhe agroturizmin dhe agro-përpunimin, si sektorë kyçë për zhvillimin ekonomik dhe rritjen e eksporteve.

Edhe pse alokimet për sektorin bujqësor janë rritur, ato mund të jenë ende të pamjaftueshme për të përmbushur kërkesat infrastrukturore dhe për të mbështetur investimet në agro-përpunim dhe agroturizëm. Nevojiten burime shtesë për të përballuar konkurrencën dhe për të përmbushur kërkesat ndërkombëtare.

Rritja e eksporteve bujqësore dhe zhvillimi i sektorëve të tjerë si agroturizmi dhe agro-përpunimi mund të çojnë në një rritje të të ardhurave buxhetore. Kjo kërkon një mbështetje të vazhdueshme për modernizimin e sektorit dhe rritjen e cilësisë.

Shqipëria ka kapacitete të kufizuara fiskale dhe një presion të lartë për të mbledhur të ardhura. Pavarësisht kësaj, mundësitë për rritjen e të ardhurave nga eksportet dhe sektorët e tjerë, si agroturizmi, ofrojnë një mundësi për të balancuar deficitin fiskal.

Në përputhje me premtimin për lehtësirat fiskale në sektorin bujqësor, Shqipëria ka mundësi për të përmirësuar performancën e këtij sektori, por ky angazhim kërkon një koordinim të ngushtë mes alokimeve buxhetore dhe investimeve infrastrukturore.

Kostot direkte janë të konsiderueshme, por ato mund të kompensohen nga rritja e eksporteve dhe zhvillimi i sektorëve të tjerë të lidhur. Megjithatë, kostot indirekte, si evazioni fiskal dhe menaxhimi i administratës, mund të paraqesin sfida të mëdha që kërkojnë një angazhim të fortë për të siguruar mbushjen e hendekut buxhetor dhe qëndrueshmërinë fiskale deri në vitin 2025.

D. Analiza e ndikimit afatgjatë të masave fiskale dhe investimeve në sektorin bujqësor

Për të vlerësuar ndikimin afatgjatë të masave fiskale dhe investimeve në sektorin bujqësor dhe zhvillimin rural, është e nevojshme të shqyrtojmë disa aspekte kryesore: stabilitetin ekonomik dhe financiar, stabilitetin social dhe qëndrueshmërinë e zhvillimit të sektorit në periudhën 2021–2025. Çdo masë fiskale, investim dhe reformë në bujqësi ka pasojë një ndikim të drejtpërdrejtë dhe afatgjatë në ekonominë e përgjithshme, mirëqenien sociale dhe qëndrueshmërinë e zhvillimit rural.

1. Stabiliteti Ekonomik dhe Financiar

Stabiliteti ekonomik dhe financiar është një element thelbësor në zhvillimin afatgjatë të sektorit bujqësor dhe zonave rurale. Masat fiskale që përfshijnë mbështetje për fermerët, lehtësirat tatimore dhe investimet në infrastrukturë ka mundësi të kontribuojnë në:

Rritja e prodhimit dhe eksportit bujqësor: Masat që mbështesin eksportet bujqësore dhe modernizimin e sektorit mund të çojnë në rritjen e të ardhurave dhe diversifikimin e burimeve të të ardhurave, duke reduktuar varësinë nga importet. Kjo mund të ndihmojë në stabilizimin ekonomik dhe zvogëlimin e deficitit të bilancit të pagesave.

Përmirësimi i konkurrencës dhe rritja e produktivitetit: Mbështetja për modernizimin e bujqësisë, përfshirë investimet në makineri dhe pajisje, do të ndihmojë në rritjen e

produktivitetit dhe efikasitetit të sektorit. Kjo mund të kontribuojë në rritjen e ekonomisë, duke gjeneruar më shumë punësim dhe të ardhura për fermerët.

Kostot fiskale dhe qëndrueshmëria e buxhetit: Masat fiskale të mbështetjes, si nafta pa akcizë dhe subvencionet për makineri, kanë një ndikim të drejtpërdrejtë në të ardhurat buxhetore. Pavarësisht përfitimeve që mund të vijnë nga rritja e eksporteve, këto lehtësira mund të shkaktojnë humbje të mundshme të të ardhurave nga TVSH-ja dhe akcizat. Kjo kërkon menaxhim të kujdesshëm për të siguruar që hendeuku buxhetor të mbushet pa rritur borxhin publik.

2. Stabiliteti Social

Investimet dhe masat fiskale që mbështesin sektorin bujqësor kanë një ndikim të madh në stabilitetin social, veçanërisht në zonat rurale, ku shumica e popullsisë është e angazhuar në bujqësi. Efektet sociale të masave mund të përfshijnë:

Rritja e nivelit të jetesës në zonat rurale: Mbështetja për zhvillimin e infrastrukturës rurale, si ndërtimi i rrugëve dhe përmirësimi i shërbimeve të ujit dhe kanalizimeve, do të ketë një ndikim pozitiv në kushte jetese dhe mund të reduktojë migrimin e brendshëm drejt qyteteve.

Punësimi dhe përmirësimi i kushteve të punës: Investimet në bujqësi dhe agro-përpunim do të krijojnë mundësi punësimi për individët në zonat rurale, duke ndihmuar në uljen e papunësisë dhe përmirësimin e kushteve të punës. Puna më e mirë dhe mundësitë për përmirësim të kushteve ekonomike do të kontribuojnë në stabilitetin social.

Zhvillimi i agroturizmit: Strategjitë për zhvillimin e agroturizmit do të krijojnë mundësi për diversifikimin e burimeve të të ardhurave dhe mund të sjellin përfitime për komunitetet rurale. Kjo mund të kontribuoni në zhvillimin e një shoqërie më të integruar dhe më të qëndrueshme, duke inkurajuar ndërveprimin e emigrantëve dhe forcimin e lidhjeve të brendshme.

3. Ndikimi afatgjatë në zhvillimin e qëndrueshëm

Zhvillimi Ekonomik: Masat fiskale kanë kontribuar në rritjen e produktivitetit dhe konkurrencës në sektorin bujqësor. Megjithatë, ndikimi afatgjatë varet nga implementimi i strategjive të mbështetjes për agro-përpunimin dhe eksportin. Zhvillimi i një infrastrukture më të fortë dhe i integritit të fermerëve të vegjël është kyç për të siguruar rritjen e produktivitetit dhe përfitimet për të gjithë sektorin.

Zhvillimi Social: Mbështetja për emigrantët dhe investimet në agroturizëm kanë krijuar mundësi për punësim dhe kanë stimuluar zhvillimin e zonave rurale. Kjo ka ndihmuar në uljen e migrimit dhe ka përmirësuar kushte jetese në këto zona. Në të njëjtën kohë, mbështetja për fermerët e vegjël është e nevojshme për të garantuar përfitime të drejta dhe të barabarta.

Zhvillimi Mjedisor: Praktikrat bujqësore të qëndrueshme dhe përdorimi i makinerive më të pastra kanë ndihmuar në përmirësimin e efikasitetit të bujqësisë dhe zvogëlimin e ndikimeve negative në mjedis. Megjithatë, është e nevojshme të implementohen masa mbrojtëse për të parandaluar ndotjen e burimeve natyrore dhe ruajtjen e biodiversitetit.

Ndikimi afatgjatë i masave fiskale dhe investimeve për sektorin bujqësor dhe zhvillimin rural do të jetë shumë pozitiv nëse menaxhohet me kujdes dhe nëse prioritetet për zhvillimin e qëndrueshëm, përmirësimin e kushteve sociale dhe ruajtjen e stabilitetit ekonomik respektohen. Rritja e produktivitetit, përmirësimi i kushteve të jetesës në zonat rurale dhe diversifikimi i burimeve të të ardhurave janë disa nga përfitimet kryesore që mund të arrijnë në periudhën 2021–2025. Përveç kësaj, menaxhimi i efikasitetit të fondeve dhe zbatimi i praktikave të qëndrueshme janë çelës për të siguruar që ky zhvillim të jetë i qëndrueshëm dhe për të shmangur pasojat negative afatgjata për ekonominë dhe shoqërinë.

4. Afatet Kohore, Disponueshmëria e Fuqisë Punëtore dhe Kapaciteti Institucional

Afatet Kohore: Realizimi i masave fiskale dhe mbështetjes kërkon kohë për të arritur rezultatet e dëshiruara. Këto masa mund të kenë ndikim afatgjatë, por duhet të implementohen me kujdes dhe të kenë një periudhë të gjatë për të pasur efektet e plota. Ky proces mund të zgjasë disa vite, duke përfshirë periudhën e kalimit nga një bujqësi tradicionale në një bujqësi më moderne dhe më konkurruese, si dhe për të pasur një impakt të dukshëm në rritjen e eksporteve dhe diversifikimin e produkteve.

Disponueshmëria e Fuqisë Punëtore: Zhvillimi i sektorëve të lidhur me bujqësinë kërkon fuqizimin e fuqisë punëtore, përfshirë trajnimin e fermerëve dhe forcimin e sektorit të agro-përpunimit. Ky proces mund të jetë sfidues, veçanërisht në zonat rurale, ku mund të mungojnë aftësitë dhe njohuritë e nevojshme për t'u përshtatur me teknologjitë moderne. Angazhimi në trajnime dhe kurse për të rinjtë dhe fermerët mund të përmirësojë mundësitë për punësim dhe mund të ndihmojë në rritjen e produktivitetit.

Kapaciteti Institucional: Kapacitetet institucionale janë të rëndësishme për menaxhimin e këtyre masave. Qeveria duhet të investojë në forcimin e administratës dhe monitorimin e fondeve, për të siguruar transparencë dhe llogaridhënie. Në këtë drejtim, duhet të rritet bashkëpunimi midis institucioneve që merren me mbështetje për bujqësinë dhe ato që ndihmojnë zhvillimin rural, për të përmirësuar koordinimin dhe shpërndarjen e fondeve.

Lehtësirat fiskale për sektorin bujqësor përbëjnë një masë mbështetëse të rëndësishme për zhvillimin e këtij sektori, por realizimi i premtimit kërkon një angazhim të madh në menaxhimin e kostove dhe në forcimin e kapaciteteve infrastrukturore, teknike dhe institucionale. Masat duhet të implementohen me kujdes për të arritur rezultatet e dëshiruara dhe për të siguruar zhvillim të qëndrueshëm ekonomik, social dhe mjedisor.

5. Rreziqet dhe Mundësitë

Rreziqet:

Pabarazia ndërmjet fermerëve të mëdhenj dhe të vegjël: Lehtësirat fiskale mund të favorizojnë fermerët më të mëdhenj, duke krijuar pabarazi në sektorin bujqësor. Kjo mund të çojë në një zhvillim të pabarabartë, ku fermerët e vegjël nuk mund të shfrytëzojnë masat mbështetëse.

Mungesa e infrastrukturës dhe kapacitetit institucional: Implementimi i lehtësirave fiskale mund të hasë pengesa në mungesë të infrastrukturës moderne dhe të kapaciteteve për menaxhimin efikas të masave.

Mundësitë:

Rritja e eksporteve dhe modernizimi i bujqësisë: Lehtësirat fiskale mund të ndihmojnë në përmirësimin e konkurrencës ndërkombëtare dhe diversifikimin e produkteve. Ky zhvillim mund të ndihmojë sektorin bujqësor të kontribuoni më shumë në PBB-në e vendit.

Zhvillimi i agroturizmit dhe përfshirja e emigrantëve: Investimet në agroturizëm dhe përfshirja e emigrantëve mund të krijojnë mundësi të shumta punësimi dhe zhvillimi, duke ndihmuar në ruajtjen e traditave dhe kulturës lokale.

Ky vlerësim tregon se implementimi i masave fiskale mund të ketë një ndikim të thellë në zhvillimin ekonomik, social dhe mjedisor të Shqipërisë, por kjo varet nga menaxhimi i duhur i masave dhe balancimi i rreziqeve dhe mundësive.

E. Ndikimi i Lehtësirave Fiskale te efekti tek industria, votuesit dhe zonat e vendit

Premtimi për **lehtësirat fiskale** për sektorin bujqësor (TVSH zero për makineritë bujqësore, taksë fitimi 5% për shoqëritë e bashkëpunimit bujqësor, etj.) ka pasur një ndikim në përmirësimin e kushteve të biznesit dhe investimeve në këtë sektor. Ky ka qenë një hap i qeverisë për të stimuluar sektorët që përbëjnë pjesën më të madhe të ekonomisë rurale dhe janë të rëndësishëm për punësimin.

1. Aspektet fiskale:

Përfitimet nga lehtësirat fiskale: Një pjesë e lehtësirave, si TVSH-ja zero dhe tarifa të tjera, kanë ulur koston për sektorin e bujqësisë dhe kanë lehtësuar eksportet. Kjo ka ndihmuar sektorin e bujqësisë të përmirësojë konkurrencën ndërkombëtare.

Ndikimi në të ardhurat e shtetit: Megjithatë, duke pasur parasysh që shumë nga këto lehtësira i japin përparësi sektorëve të caktuar, mund të ketë një ndikim në të ardhurat fiskale të shtetit, për shkak të zvogëlimit të tatimeve të mbledhura nga këta sektorë.

Përgjegjshmëria fiskale:

- **Niveli i tatimit të ulët** mund të jetë një masë tërheqëse për investime, por mund të krijojë gjithashtu sfida për mbledhjen e të ardhurave fiskale për shtetin.
- **Përgjegjshmëria politike** mund të kontestohet nëse nuk ka një vlerësim të plotë të ndikimit që këto masa kanë në buxhetin e shtetit dhe pasojat që ato sjellin në financat publike.

2. Ekonomia dhe Objektivat Ekonomikë

Premtimi për mbështetje në bujqësi dhe sektorët përkatës ka qenë një element kyç për zhvillimin e ekonomisë rurale dhe mbështetje për rritjen e produktivitetit dhe krijimin e mundësive për punësim.

Ekonomia është përfituar nga rritja e investimeve dhe mundësive për fermerët, si dhe mbështetje për zhvillimin e agroturizmit dhe sektorëve të tjerë të lidhur me bujqësinë.

Performanca ekonomike:

Sektori i bujqësisë ka pasur një rritje të eksportit, por produktiviteti i sektorit është ende relativisht i ulët krahasuar me standardet ndërkombëtare.

Investimet në agroturizëm kanë kontribuar në diversifikimin e ekonomisë rurale dhe rritjen e mundësive për punësim, duke sjellë përfitime për komunitetet lokale.

Përgjegjshmëria ekonomike:

Përgjegjshmëria politike në këtë rast shfaqet në përpjekjen e qeverisë për të diversifikuar burimet e të ardhurave dhe për të mbështetur sektorët strategjikë të ekonomisë. Megjithatë, këto përpjekje kanë pasur një ndikim të kufizuar nëse krahasohen me nevojat e sektorit dhe me sfidat që lidhen me informalitetin dhe produktivitetin e ulët.

3. Ndikimi në komunitet dhe efekti te Votuesit

Premtimi i Qeverisë ka pasur një ndikim pozitiv në disa sektorë dhe ka kontribuar në zhvillimin e zonave rurale, por ka pasur edhe disa sfida. Ndikimi në komunitet mund të vlerësohet si tërësisht pozitiv për ato grupe që kanë mundur të përfitojnë nga mbështetja e drejtpërdrejtë dhe masat e lehtësirave fiskale.

Kënaqësia e votuesve:

Sipas sondazheve dhe reagimeve nga shoqëria civile, ka pasur vlerësime të ndryshme për ndikimin e politikave të zbatueshme, me disa grupe që kanë shfaqur kënaqësi për mbështetjen, ndërsa të tjerët kanë theksuar se mund të ishin krijuar mundësi më të shumta.

Kritikët e qeverisë kanë theksuar se ndonëse mbështetja është e pranishme, një pjesë e madhe e fermerëve dhe investitorëve të rinj nuk kanë mundur të përfitojnë plotësisht për shkak të barrierave të vazhdueshme, si informaliteti dhe mungesa e infrastrukturës.

Premtimi për mbështetje të sektorit të bujqësisë dhe lehtësira fiskale është një angazhim i realizuar në disa aspekte, por nuk është realizuar plotësisht në çdo fushë.

Ka pasur përpjekje të dukshme për të mbështetur votuesit, por sfidat e informalitetit dhe mangësitë në implementim kanë penguar plotësisht realizimin e tij.

Në nivelin politik dhe fiskal, përgjegjshmëria është përmbushur, por është ende e nevojshme për një analizë më të thelluar dhe përmirësim të implementimit në disa fushat kyçe.

4. Shpërndarja e efektit të premtimit në Rajonet e Vendit dhe Shtresat e Popullsisë

Efekti i premtimit qeveritar për lehtësitë fiskale dhe mbështetje për sektorin e bujqësisë është shpërndarë në mënyra të ndryshme në varësi të rajoneve të vendit, industri dhe shtresave të popullsisë.

Ky efekt ka ndikuar më shumë në zonat rurale dhe ka pasur ndikime të dukshme në disa industri specifike, si ato të bujqësisë, peshkimit, dhe agroturizmit, por ndarja e përfitimeve ka qenë jo gjithmonë e barabartë.

Analizimi i shpërndarjes mund të bëhet në disa drejtime:

1. Rajonet e Vendit

a) Rajonet rurale (Zonat rurale dhe periferike)

Përfitimet kryesore: Rajonet rurale, ku bujqësia është sektori dominues dhe ku janë përqendruar shumica e fermerëve, kanë përfituar më shumë nga lehtësirat fiskale. Qeveria ka ofruar mbështetje të drejtpërdrejtë në formën e subvencioneve dhe granteve për fermerët, lehtësirave tatimore për makineritë bujqësore dhe mbështetje për regjistrimin dhe vaksinimin e blegtorisë. Këto masa kanë pasur një ndikim të drejtpërdrejtë në rritjen e prodhimit bujqësor dhe kanë ulur kostot operative të fermerëve.

Ndikimi në zhvillimin ekonomik: Në këto zona, mbështetje për bujqësinë ka pasur një ndikim të drejtpërdrejtë në rritjen e produktivitetit bujqësor dhe është krijuar mundësia e eksportit më të madh të produkteve bujqësore. Kjo ka ndihmuar në përmirësimin e kushteve ekonomike për fermerët dhe rritjen e mundësive për punësim në zonat rurale.

b) Rajonet urbane (Zona metropolitane dhe qytetet e mëdha)

Përfitimet dhe ndikimi i ulët: Rajonet urbane, ku industria dhe shërbimet janë më të zhvilluara, kanë përfituar më pak nga këto masa fiskale, pasi ato janë më pak të fokusuar në sektorin e bujqësisë. Megjithatë, disa elemente të masave, si stimujt për investime në agroturizëm dhe për zhvillimin e teknologjive bujqësore, mund të kenë sjellë përfitime indirekte, duke rritur mundësitë për zhvillim të mëtejshëm të infrastrukturës rurale dhe turistike.

Zhvillimi i agroturizmit: Në disa zona të Shqipërisë, si në jug dhe verilindje, ku ka më shumë mundësi për zhvillimin e agroturizmit, mbështetja e bujqësisë ka përmirësuar mundësitë për diversifikimin e ekonomisë dhe rritjen e turizmit rural. Kjo ka sjellë mundësi punësimi dhe zhvillim ekonomik, sidomos për ata që janë të përfshirë në agroturizëm.

2. Industrinë e Përfshira

a) Bujqësia dhe Peshkimi

Bujqësia ka përfituar më shumë nga masat e qeverisë, përfshirë lehtësirat fiskale si TVSH zero për makineritë bujqësore dhe ndihmën direkte për fermerët. Ky sektor ka shënuar rritje të investimeve dhe një rritje të eksporteve bujqësore, veçanërisht në produkte si fruta dhe perime.

Peshkimi, veçanërisht në zona bregdetare, ka përfituar nga lehtësirat fiskale për makineritë dhe pajisjet e peshkimit. Pjesa më e madhe e industrisë ka përfituar nga taksa zero për blerjen e karburantit dhe pajisjeve, duke ndihmuar këtë sektor që të jetë më konkurrues.

b) Agroturizmi dhe Industria ushqimore

Agroturizmi ka qenë një sektor që ka parë rritje të konsiderueshme falë investimeve dhe subvencioneve për zhvillimin e infrastrukturës. Rajonet rurale me mundësi për agroturizëm kanë shfrytëzuar më shumë mundësitë që ka ofruar mbështetja qeveritare. Shumë fermerë kanë investuar në zhvillimin e shërbimeve agroturistike për të diversifikuar burimet e të ardhurave të tyre.

Industria ushqimore, që përfshin përpunimin e produkteve bujqësore, gjithashtu ka përfituar nga lehtësirat fiskale dhe subvencionet. Industria ka mundur të rrisë prodhimin dhe të ofrojë mundësi punësimi në sektorin e përpunimit të produkteve bujqësore.

c) Teknologjia dhe IT

Spektori IT ka përfituar gjithashtu nga taksa e ulët për kompanitë që operojnë në këtë sektor, duke ndihmuar kështu zhvillimin e një infrastrukture më të fortë dhe ofrimin e shërbimeve teknologjike që mbështesin sektorët si bujqësinë dhe agroturizmin.

3. Shtresat e Popullsisë

a) Bujqësia dhe Fermerët

Shtresa e fermerëve është ajo që ka përfituar kryesisht nga këtë premtim, pasi masat e mbështetjes financiare dhe lehtësirat fiskale kanë ndihmuar në uljen e kostove operative dhe kanë rritur mundësitë për investime. Ky efekt ka qenë i rëndësishëm veçanërisht për fermerët e vegjël dhe ata që operojnë në zona rurale të varfra.

b) Pjesëtarët e popullsisë në zonat rurale

Popullsia rurale që është më e varfër dhe më e prekur nga papunësia dhe mungesa e mundësive ekonomike ka përfituar nga programet e mbështetjes dhe investimeve. Kjo ka kontribuar në uljen e varfërisë dhe ka krijuar mundësi më të mira për punësim në sektorë të ndryshëm, si bujqësia, agroturizmi, dhe industria ushqimore.

c) Shtresat e Pabarabarta dhe Ata Pa Akses të Barabartë

Pavarësisht përfitimeve për shumë grupe, ka një numër të caktuar shtresash të popullsisë që kanë mbetur jashtë përfitimeve. Kjo përfshin ata që janë në sektorin informal të punës, ata që nuk kanë mundësi të aksesojnë mbështetje financiare, dhe ata që jetojnë në zona të izoluara ose të papërshtatshme për zhvillimin e sektorëve të mbështetur nga premtimi.

Efkti i premtimit është shpërndarë në mënyrë të ndryshme sipas rajoneve, industrive dhe shtresave të popullsisë. Rajonet rurale dhe sektorët bujqësor dhe i peshkimit kanë përfituar më shumë, ndërsa rajonet urbane dhe disa industri, si shërbimet dhe IT, kanë pasur përfitime më të ulëta. Shpërndarja e këtyre përfitimeve nuk ka qenë gjithmonë e barabartë, duke krijuar një hendek midis zonave të zhvilluara dhe atyre rurale, dhe midis grupeve të ndryshme shoqërore.

F. Analiza e përmbushjes së programit

Për të vlerësuar nëse premtimi është përmbushur ose realizuar, duhet të merren parasysh disa faktorë kyç që lidhen me objektivat e vendosura, implementimin e masave, dhe ndikimin në sektorët përkatës.

Bazuar në analizat dhe verifikimet që janë bërë, mund të konkludohet se premtimi është realizuar në një masë të konsiderueshme, por ka ende disa sfida dhe mangësi që pengojnë realizimin e plotë të tij.

1. Arritjet sasiore:

Lehtësirat fiskale dhe mbështetja financiare për sektorin e bujqësisë, peshkimit dhe agroturizmit kanë pasur një ndikim të dukshëm në rritjen e aktivitetit ekonomik në këto sektorë.

Rritja e eksportit të produkteve bujqësore, mbështetje për bujqësinë dhe përmirësimi i kushteve për fermerët janë arritje të dukshme.

2. Përafrimi me zotimet financiare:

Alokimet buxhetore për mbështetje të bujqësisë dhe industrive përkatëse janë përputhur në një masë të madhe me programin e premtuar, duke dhënë mundësi për zhvillimin e sektorëve kyç të ekonomisë shqiptare.

3. Afati kohor i zbatimit:

Masat e parashikuara në periudhën 2021-2025 janë implementuar brenda afateve të parashikuara, megjithatë, ka pasur vonesa dhe mangësi në realizimin e disa komponentëve të premtimit, veçanërisht në lidhje me infrastrukturën dhe kapacitetet e plota administrative për implementim.

4. Cilësia e zbatimit:

Zbatimi i disa masave fiskale, si TVSH-zero dhe tarifa zero për blegtorinë, ka pasur një ndikim pozitiv në sektorët përkatës dhe ka lehtësuar zhvillimin e disa industri specifike, si agroturizmi dhe peshkimi.

5. Konfirmime dhe kontestime nga auditimet dhe monitorimet:

Shumica e raporteve nga auditimi i brendshëm dhe monitorimet e shoqërisë civile kanë treguar se, ndonëse ka pasur përmirësime të dukshme në disa fusha, ka pasur gjithashtu mangësi në koordinimin e agjencive dhe në adresimin e çështjeve të informalitetit.

Disa masa janë implementuar më ngadalë nga sa ishte parashikuar, si në aspektin e rritjes së kapaciteteve institucionale për të mbështetur sektorët e synuar dhe për të menaxhuar investimet e nevojshme.

Rajonet urbane dhe sektorët e tjerë të ekonomisë, përveç bujqësisë dhe agroturizmit, kanë përfituar më pak nga këto masa, duke krijuar një hendek mes zhvillimit të këtyre sektorëve dhe sektorëve të tjerë të ekonomisë.

Efekti afatgjatë, sidomos në nivelin e uljes së informalitetit dhe përmirësimit të produktivitetit të sektorëve të mbështetur, mbetet një sfidë që do të kërkojë kohë për t'u implementuar plotësisht.

Programi ka treguar rezultate pozitive, por ka nevojë për përmirësime

Për të bërë një vlerësim të përbushjes së programit për lehtësitë fiskale në bujqësi deri në vitin 2025, mund të shqyrtojmë disa elemente kyçe që lidhen me implementimin e politikave dhe masave të ofruara nga Qeveria, si dhe ndikimin e tyre në sektorin e bujqësisë.

Vlerësimi do të bazohet në aspekte të tilla si mbështetje për fermerët, implementimi i uljes së taksave dhe masat e tjera për stimulim e investimeve në këtë sektor.

1. Uljet e TVSH-së dhe Mbështetje për Produktet Bujqësore

Qeveria ka ofruar disa lehtësira fiskale për sektorin e bujqësisë, si ulja e TVSH-së për makineritë bujqësore dhe pajisje, si dhe mbështetje për fermerët që investojnë në teknologji të reja. Ajo ka përfshirë gjithashtu subvencione dhe grante për fermerët, të cilat mund të përdoren për të përmirësuar teknologjinë dhe për të rritur prodhimin.

Përfitimet nga ulja e TVSH-së për makineritë: Ky masë ka ndihmuar fermerët të kenë më shumë mundësi për të rinovuar pajisjet e tyre bujqësore dhe ka nxitur investimet në sektorin e bujqësisë.

Mbështetje për prodhimin e qëndrueshëm dhe agroturizmin: Mbështetje e drejtpërdrejtë për agroturizmin dhe eksportin e produkteve të bujqësisë gjithashtu është një hap pozitiv.

Vlerësim përmbushje: 80%-85% (pjesa më e madhe e lehtësirave fiskale është zbatuar, por proceset administrative dhe koordinimi ndërmjet institucioneve mund të kenë shkaktuar vonesa në përdorimin e plotë të këtyre masave).

2. Infrastruktura dhe Investimet në Sektorin Bujqësor

Një tjetër masë e rëndësishme që është pjesë e lehtësirave fiskale është mbështetja për investimet në infrastrukturën bujqësore, si ndihma për ndërtimin e serave, depozitave dhe ujitjen. Një nga elementët kyç për vlerësimin e efektivitetit të këtyre lehtësirave është vlera e investimeve reale dhe shtrirja e tyre për të përmbushur nevojat e sektorit.

Investime në infrastrukturën e ujitjes dhe serat: Këto investime janë ndihmuar nga lehtësirat fiskale, por vonesat dhe mungesa e koordinimit kanë bërë që disa projekte të ngadalësohen.

Vlerësim përmbushje: 70%-75% (investimet kanë pasur ndikim të dukshëm në disa zona, por ka ende vështirësi në disa rajone ku infrastruktura mbetet e paplotësuar).

3. Mbështetje për Bujqësinë e Qëndrueshme dhe Përshtatjen ndaj Klimës

Një tjetër aspekt i politikave fiskale ka të bëjë me nxitjen e bujqësisë së qëndrueshme dhe përpjekjet për të përballuar ndryshimet klimatike. Lehtësirat fiskale janë përdorur për të mbështetur investime në teknologji dhe metodat që kontribuojnë në rritjen e qëndrueshmërisë.

Përkrahje për metodologjitë e bujqësisë organike dhe agroturizmit: Këto investime janë mbështetur pjesërisht nga lehtësirat fiskale, por ende ka një mungesë të koordinuar të iniciativave për të përfshirë sa më shumë bujq në këto nisma.

Vlerësim përmbushje: 60%-65% (ndihma ka qenë e dukshme për disa ferma, por ka ende një numër të vogël fermerësh që përfitojnë nga masat e mbështetjes për qëndrueshmërinë).

4. Monitorimi dhe Administrimi i Lehtësirave Fiskale

Një element i rëndësishëm për suksesin e programit është aftësia e administratës për të menaxhuar dhe monitoruar në mënyrë efektive përdorimin e lehtësirave fiskale. Administrata

ka hasur në disa vështirësi në krijimin e mekanizmave të qartë për të zbatuar masat fiskale, gjë që ka ndikuar në përdorimin e ngadalhtë të tyre.

Koordinimi me bankat dhe institucionet financiare: Lehtësirat e ofruara nuk janë mbështetur gjithmonë me fondet dhe mundësitë e duhura nga institucionet financiare, gjë që ka ngadalësuar përdorimin e tyre.

Vlerësim përmbushje: 50%-55% (vonesa dhe mungesa e integritit të plotë të administratës në proces ka penguar disa bujq që të përfitojnë plotësisht nga këto masa).

Vlerësimi Përfundimtar i Përmbushjes së Programit për Lehtësitë Fiskale në Bujqësi: 71%

Duke marrë parasysh arritjet dhe pengesat e mundshme të përmendura, mund të japim një vlerësim të përgjithshëm përmbushjeje:

Arritje: Lehtësirat fiskale kanë kontribuar në rritjen e investimeve në makineri bujqësore, infrastrukturë dhe agroturizëm.

Pengesa: Disa vonesa në zbatimin e politikave dhe mungesa e koordinimit midis institucioneve dhe sektorëve kanë ngadalësuar përfitimet për fermerët dhe bujqësinë në përgjithësi.

Në përgjithësi, programi ka treguar rezultate pozitive, por ka nevojë për përmirësime në administrimin dhe koordinimin e masave për të arritur objektivat deri në 2025.